

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
20 december 2004

Ons kenmerk
HO/prog/2004/55113

Onderwerp
voortgang Deltaplan Bèta/Techniek

Bijlage
Beleidskader bèta/techniek 2004-2005

In het Algemeen Overleg van 16 april 2004 over het Deltaplan Bèta/Techniek hebben wij toegezegd u nog nader te informeren over de verdere aanpak van het Deltaplan Bèta/Techniek. Daarbij zouden wij u in het bijzonder informeren over de hoofdlijnen van de aanpak in 2005 binnen het bedrag dat hiervoor in de begroting is uitgetrokken – het beleidskader 2005 – en de taken en samenstelling van het per 1 juli 2004 opgerichte Platform Bèta/Techniek.

Deltaplan Bèta/Techniek

Het kabinet heeft in het verlengde van de afspraken in Lissabon in het Hoofdlijnenakkoord de ambitie uitgesproken om bij de top van Europa te horen waar het gaat om innovatie, onderzoek en onderwijs. Hiertoe zijn onder meer het Innovatie Platform en het Platform Bèta/Techniek opgericht waarin kennisinstellingen en bedrijfsleven gezamenlijk optrekken. Bèta's en technici zijn van belang voor het ontwikkelen en toepassen van wetenschappelijke en technologische innovaties. Ruim driekwart van de R&D'ers in Nederland heeft een bèta of technische achtergrond. Maar in Nederland worden veel minder bèta's en technici opgeleid dan in de EU en de OESO gemiddeld.

In het verlengde van Lissabon zijn door de EU benchmarks ontwikkeld waaronder het streven om in 2010 15% meer afgestudeerden van de hogere bèta- en technische opleidingen te krijgen. Ook is het streven vastgelegd dat lidstaten 3% van hun BBP aan R&D besteden.

De huidige vraag naar bèta's en technici geeft mede door de conjuncturele situatie een gedifferentieerd beeld. Aan de technische universiteiten wordt inmiddels de helft van AIO-plaatsen al door buitenlanders bezet. Door vergrijzing ontstaat op termijn een structurele vervangingsvraag die de vraag naar bèta's en technici in de toekomst zal doen toenemen. Tegelijkertijd blijft de trend dat de relatieve instroom in de opleidingen daalt.

Om tekorten te voorkomen proberen wij met het Deltaplan deze trend om te buigen. Het is gericht op de *toekomst*: om onze ambities op het terrein van innovatie waar te kunnen maken moeten er voldoende Nederlanders worden opgeleid die de taal van bèta en techniek verstaan. Daarmee geven we ook invulling aan de Europese ambities.

Kenmerk van het deltaplan is de *ketenaanpak*: er wordt in alle onderwijssectoren en met betrokkenheid van werkgevers aan het probleem gewerkt, en zowel de vraagkant (aantrekkelijke banenwerkgevers) als de aanbodkant (aantrekkelijk onderwijsaantallen afgestudeerden) worden gestimuleerd. Door deze aanpak kan ook de aansluiting tussen het onderwijsaanbod en de vraag op de arbeidsmarkt worden verkleind.

Hoewel de toekomstige vraag nooit met zekerheid kan worden voorspeld, is het opleiden van meer bèta's nooit verspilde moeite: zij kunnen immers uiteindelijk ook buiten hun sectoren aan de slag, andersom is dat veel minder het geval.

Platform Bèta/Techniek en beleidskader 2005

Sinds de oprichting van Deltapunt (uitvoerend bureau van Stichting Platform Bèta/Techniek) op 1 juli 2004 zijn er al veel activiteiten ontplooid voor de uitvoering van het Deltaplan Bèta/Techniek. Graag noemen wij een aantal belangrijke ontwikkelingen:

- De eerste groep van honderd basisscholen start in november in het kader van Verbreding Techniek Basisonderwijs (VTB).
- In de beroepskolom zijn er pilot-projecten gestart waarbij aangesloten wordt bij de proeftuinen BVE. Samen met de HBO-Raad is het HBO-SPRINT programma (StimuleringsPRemie INnovatie Techniek) van start gegaan waarbinnen alle hogescholen participeren. Hiervoor komt in 2004 een extra 7 miljoen vrij, bovenop de bestaande middelen van het deltaplan (zie verderop).
- In het voortgezet en hoger onderwijs zijn er regionale en thematische netwerken opgericht en is een aantal spraakmakende projecten van start gegaan (Technasium, Junior College, Bètapartners), waarin samenwerking tussen voortgezet en hoger onderwijs een belangrijk uitgangspunt is. De Bètabeurs is binnen het hoger onderwijs van start gegaan. De instellingen zullen zelf mogen bepalen op welk tijdstip zij de beurs inzetten, waarmee wij uitvoering geven aan de motie Joldersma (29 800 VIII, nr. 48).
- Met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven zijn afspraken gemaakt voor zogenaamde 2010-exercities die betrekking hebben op de innovatie ambities en het te voeren bèta/techniek beleid.
- In 2004 zijn 16 experimenten gestart met publiek/private mobiliteit van wetenschappelijke onderzoekers. Zowel deze experimenten als de opzet van een robuuste mobiliteitsfaciliteit in 2005 – het *Casimir-programma* geheten – zijn in overleg met het innovatieplatform vormgegeven.

Aanvullend hierop is Deltapunt gestart met actieplannen bèta/techniek in de regio – samen met de regionale partners in onderwijs, overheid en bedrijfsleven. Deze aanpak richt zich op de economische kerngebieden in Nederland. In vier van deze regio's (Arnhem/Nijmegen, Zuid-Limburg, Twente, Rotterdam) worden op dit moment actieplannen opgesteld waarin de participanten hun krachten bundelen. In november zal Brabant/Zuid-Oost als eerste starten met de uitvoering van deze plannen. Andere sleutelregio's volgen begin 2005.

De komende jaren kan er vaart gezet worden achter het aantrekkelijker maken van het bèta en technische onderwijs en de functies waarvoor wordt opgeleid. Het Platform Bèta/Techniek zal zich verder richten op het stimuleren van goede initiatieven uit het veld zélf en op de verspreiding van bewezen initiatieven naar andere instellingen.

In dit licht hebben wij het Platform Bèta/Techniek gevraagd om – binnen de in het deltaplan aangegeven kaders – een beleidskader 2005 op te stellen en daarbij ook een doorkijk te bieden naar de aanpak voor de jaren daarop (bijlage).

Het gaat daarbij om de grote lijnen van de aanpak en de verdeling van de middelen binnen het budget dat reeds in de begroting 2005 voor het deltaplan is uitgetrokken. Door de toevoeging van de middelen voor het *HBO-Sprint* en andere middelen uit de lopende begroting is het totale budget voor 2004-2005 nu gegroeid naar zo'n 31 miljoen. Zie hiervoor het financieel overzicht aan het eind van het beleidskader.

Omdat het veld zélf aan zet is voor de verdere invulling betreft het inhoudelijk noodzakelijkerwijs grote lijnen. Bij de aanpak in het beroepsonderwijs en het basisonderwijs kan voortgebouwd worden op de ervaringen van AXIS met respectievelijk "Herontwerp" en het programma "Verbreiding Techniek Onderwijs". Voor de programmaliijnen VO-HO en aantrekkelijke banen worden nu experimenten en programma's ingezet die in de toekomst kunnen leiden tot "beproefde" concepten.

Het Deltapunt hanteert als uitgangspunt voor projecten uit het veld dat de betrokken partijen – waaronder het bedrijfsleven – ook uit hun eigen middelen bijdragen. Hierdoor wordt de betrokkenheid van de partijen gegarandeerd en zal de uiteindelijke inzet van de middelen ook verhoogd kunnen worden.

In het beleidskader en op de website www.deltapunt.nl vindt u meer informatie over werkwijze en samenstelling van het Platform Bèta/Techniek en het ondersteunende bureau, Deltapunt. Binnenkort zullen wij een subsidieregeling voor het Platform gereed hebben.

Wij stemmen in met het door het Platform aan ons uitgebrachte beleidskader 2004/2005.

Wetenschap- en Techniekcommunicatie

In het Kabinetsstandpunt op het rapport van de Commissie Esmeijer is aangekondigd dat NEMO een continuïteitssubsidie zal ontvangen van € 1,5 miljoen per jaar.

Daarvoor zullen middelen uit het Deltaplan ter beschikking worden gesteld. In 2004 zal het gaan om € 0,5 miljoen en in 2005 om € 1,0 miljoen. Ook zal nog in 2004 een bedrag van € 0,3 miljoen in het kader van het programma Verbreding Techniek Basisonderwijs worden besteed aan wetenschapseducatie – het *onderzoekend leren*. Voor meer informatie zie het beleidskader. Op andere aspecten van de implementatie van het Kabinetsstandpunt op Esmeijer komt de eerste ondertekenaar van deze brief binnenkort terug in een afzonderlijke brief aan de Kamer.

HBO-SPRINT programma

Nieuw ten opzichte van het deltaplan in het beleidskader is een extra impuls voor het hoger beroepsonderwijs in 2004, het *HBO-SPRINT programma*. In een overleg tussen de Sectorraad HTNO van de HBO-raad en Deltapunt is overeenstemming bereikt over een plan van aanpak voor het verbreden van de vernieuwingsprojecten herontwerp techniek op hogescholen waar mogelijk in samenwerking met ROC's. Meer informatie is te vinden in het beleidskader.

Vanuit de begroting van OCW is hiervoor in 2004 bovenop de bestaande middelen van het deltaplan € 7 miljoen beschikbaar. Dit budget is afkomstig uit het budget voor de prestatieafspraken (onderdeel sectorplannen: € 5 miljoen op artikel 6 en 7) en de middelen voor verbetering van de doorstroom in de beroepskolom in het HBO (€ 2 miljoen op artikel 6). De hiervoor noodzakelijke begrotingsmutaties zullen bij Slotwet 2004 worden verwerkt.

Samenhang met ander onderwijs- en innovatiebeleid

Een van de uitgangspunten van het beleidskader is dat de bèta/techniek aanpak niet geïsoleerd plaatsvindt, maar dat synergie wordt gezocht met ander innovatiebeleid. Het gaat dan om samenhang met het innovatiebeleid in het onderwijs en het innovatiebeleid ten behoeve van de kenniseconomie. Voorbeelden van verwante beleidsinstrumenten zijn: de innovatiearrangementen in het beroepsonderwijs en voortgezet onderwijs, de technocentra, de lectoren en kenniskringen in het HBO, de "RAAK"-regeling, de regionale innovatie, onderwijs en ondernemerschap, publiek-private wisselwerking en de Lissabon-agenda.

In de samenhang zal verdere voortgang geboekt moeten worden. Er zal een plan van aanpak worden opgesteld naar aanleiding van het rapport Leijnse uit het innovatieplatform. Daarin zal verder op het vraagstuk van samenhang tussen de verschillende innovatiearrangementen van de overheid in de beroepskolom worden ingegaan.

Mid-term review en overige evaluatie-momenten

In 2007 bereiken de uit te trekken middelen het structurele niveau van 60 miljoen euro. Zoals in het Algemeen Overleg is aangekondigd zal de gehele inhoudelijke aanpak in 2006 worden geëvalueerd, en op basis van deze evaluatie zal de verdere financiële en inhoudelijke invulling vanaf 2007 plaatsvinden. Bepalend daarbij is de mate waarin de verschillende programma's bijdragen aan de doelstellingen van het deltaplan en de mate van bereikte synergie met ander innovatiebeleid.

Het functioneren van het Platform bèta/techniek zal onderwerp zijn van een evaluatie in 2007.

In de tussenliggende jaren geeft het jaarlijks vaststellen van het beleidskader de gelegenheid om prioriteiten en de rol van het Platform Bèta/techniek steeds te actualiseren. U zult deze beleidskaders ook in de komende jaren ontvangen, zodat u op de hoogte blijft van de uitvoering van het deltaplan en de daarbij geboekte resultaten.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

(Maria J.A. van der Hoeven)

De minister van Economische Zaken

(mr. L.J. Brinkhorst)